

Prof. Marcel Levi

Vertrouwen in wetenschap groter dan ooit

Door: Marcel Levi

10-07-2025

Wetenschap Opinie

Innovatie is broodnodig om grote problemen in de maatschappij op te lossen . En dat is precies waar miljoenen wetenschappers wereldwijd dagelijks aan werken. En waar het publiek in grote meerderheid op vertrouwt om tot een betere wereld te komen.

Eén van de vragen die mij in interviews het vaakst wordt gesteld, is of ik mij geen zorgen maak dat het vertrouwen in de wetenschap zo afneemt. Ik vind het altijd een beetje gekke vraag. Want als ik informeer waar de vragensteller de mening op baseert dat mensen steeds minder vertrouwen in wetenschap hebben, moet men dat antwoord altijd schuldig blijven. Het is ook helemaal niet zo.

Eén van de meest betrouwbare peilingen over vertrouwen van burgers in alle Europese landen is de Eurobarometer, een vragenlijst die periodiek bij tienduizenden burgers in de EU wordt afgenomen. Op de vraag of wetenschap een positieve invloed heeft op het leven van Europese burgers zegt 94% dat dit (heel erg) het geval is, 5% zegt het niet te weten en slechts 1% is het er niet mee eens. Op de vraag of wetenschappers te vertrouwen zijn en bijdragen aan een betere wereld geeft zelfs 96% een positief antwoord. Daarnaast lijkt het vertrouwen van burgers in de wetenschap de afgelopen jaren eerder toe dan af te nemen. Vergelijk dat eens met politici die inmiddels minder dan 25% vertrouwen genieten (nog minder dan bankiers, die blijven hangen op circa 30%). Zelfs politie, rechters en het leger scoren niet boven de 80%.

In de war

Waarom bestaat dan toch die hardnekkige indruk dat vertrouwen in de wetenschap afneemt? Wellicht komt dat omdat die wantrouwende 1% zich zo enorm luidruchtig roert op sociale media. Overal op Facebook, Snapchat en X kun je talloze berichtenvinden waarin klimaatverandering, het nut van vaccinatie, schadelijkheid van roken of zelfs het bestaan van Covid-19 staalhard wordt ontkend. Maar die komen in de regel van een klein fanatiek groepje van mensen die om wat voor reden dan ook waarschijnlijk een beetje in de war zijn geraakt en als ware missionarissen anderen van hun gelijk proberen te overtuigen.

Is er dan geen enkele reden om te twijfelen aan de waarde van wetenschap voor de samenleving? Natuurlijk wel. Niet elk wetenschappelijk project of resultaat is even solide en niet elk resultaat is te verifiëren. Om die reden worden experimenten vaak herhaald en wordt pas algemeen aangenomen dat het klopt als het op verschillende manieren is bewezen. En tevens worden goede wetenschappelijk artikelen pas gepubliceerd als ze de toets der kritiek van collega wetenschappers hebben doorstaan.

Betekenisvolle impact

Vervolgens is de stap van nieuwe wetenschappelijke kennis naar de toepassing daarvan in de praktijk nog niet zo eenvoudig. Maar wel cruciaal. Of zoals de bekende Amerikaans econoom Theodore Levitt terecht opmerkte: *'Ideas are useless unless used'*. Praktische implementatie van een uitvinding om een betekenisvolle impact te hebben op de markt of in de maatschappij noemen we innovatie, iets wat we broodnodig hebben om grote problemen in de maatschappij op te lossen. Zaken zoals de energie transitie, moderne inrichting van steden, betere behandeling van ziektes, of sociale ongelijkheid om maar eens wat te noemen.

En dat is precies waar wereldwijd miljoenen wetenschappers dag-in dag-uit aan werken. En waar het publiek in grote meerderheid gelukkig op vertrouwt om tot een betere wereld te komen.

Marcel Levi is internist, Voorzitter Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO); Hoogleraar Geneeskunde, Universiteit van Amsterdam en Professor of Medicine, University College London